

takem stanju ne moreva molčati, in ker je gosp. državni minister govoril po Vaši preuzvišenosti informiran, tedaj pozivamo Vašo preuzvišenost, da javno razglasite vse ono, kar je dalo gospodu državnemu ministru temeljiti povod, da se je tako izrazil o dalmatinski opoziciji. Potem pride resnica na svetlo: ali so dalmatinski opozicijalci veliki izdajniki ali pa so lažniki oni, kateri so Vašo preuzvišenost krivo informirali.“

Vidi se iz tega pisma, da je ta stvar dospela do alternative, da se ne more več prikrivati, ker tudi državni zbor je v seji 3. dne t. m. zahteval dokazov o tej obtožbi. Po tem pismu je postala ta stvar osebna, ktera potrebuje, da se reši tako ali tako. Radovedno se tedaj pričakuje odgovor deželnega poglavarja barona Mamula in to toliko več, ker zdaj tudi poslanci Mahiedo, Moretti, Rossi in Vrancević zahtevajo enake dokaze.

Z „jugoslovanskim carstvom“ se, kakor očitni govori po časnikih in skrivna besedovanja kažejo, tako pogostoma natolcujejo veljavni osebe južnih Slovanov in tudi Slovencev, da res poštenje Avstrii vsikdar zvestih rodoljubov zahteva, naj se jim dokaže njih krivda in naj se obsodijo potem kot veliki izdajniki, ali pa naj potihnejo grde laži, s katerimi nekteri skušajo zatirovati vsako postavno prizadevanje za ravnopravnost slovansko! Avstrijski Slovaninikdar, še v viharnih časih 1848. leta ne, niso pokazali tiste centrifugalnosti, ktero so tako očitno pridigovali v frankobrodskem zboru 1848. leta nekteri Nemci. Beríte, kaj se je ono leto govorilo in počelo na eni in drugi strani!

Slovstvo.

* *Čitavnica. Podučivni listi za slovenski narod.* Izdal Ivan Geršak. — 2. zvezek.

Da smo z Gršakovo „Čitavnico“ prejeli neprecenljivo knjigo za omiko naroda slovenskega, smo brž spoznali, ko nam je prišel prvi zvezek v roke. Drugi zvezek, ki je ravnokar zagledal beli dan, potrjuje po vsem, da je „Čitavnica“ res vredna hvale, ki jo je dotékla soglasno od vseh časnikov slovenskih in menda tudi od vseh posamnih čitateljev njenih. Drugi zvezek zopet lepo kaže, da izdatelj zna za vse to, kar je treba povedati narodu našemu, — da bistroumno izbira tvarino iz velicij kupov, ki so jih nanegli pisatelji drugih narodov in jezikov, da pred pride, kar je bolj potrebno, — in da vse, če je marsiktero samo po sebi tudi nekako bolj učeno in manj mikavno, je v „Čitavnici“ razloženo umevno in kar najbolj mogoče po domače. Razun drobtinic, ki jih obsega 5. razdelek, nahajamo v ostalih predalčkih nadaljevanje dr. S. Šubičevega zanimivega sestavka „Pota človeške omike“, — za tem Gršak sam začinja razkladati „katekizem avstrijskega ustava“, da narod naš dobí temeljiti zapopadek o vladanji, ktero sedaj veljá v cesarstvu našem. Fr. Ravnikarjev govor o „borenji“ priobčuje črtice zgodovinske, ki so sedanji čas toliko mičnejše, ker še marsikdo ne umè, kaj pomeni telovadstvo. — Jako zanimiv je tudi Gršakov sestavek „o dragini“ — kaj je? odkod izvira? kaj so njeni nasledki in kako ji je mogoče v okom priti? Da se častiti pisatelj ne more ločiti od besede „narodarstvo“ za „Nationalöconomie“, ne obrekujemo mu, čeravno bi moral že prepričan biti, da nikdar ne bo obveljala, ker v „narodarstvu“, naj besedo sučemo kakor koli, ne tičí „Oeconomie“, ampak v obče vsaka stvar, ktera spada pod „national“. — „Pravice gospodarjev o živalih“, po državljanskem zakonu sestavljene, so podučen sestavek gospodarjem, ker mu tudi kažejo postave, ktere pod svojo varstvo jemljejo kupca in prodajavca, ako se živina prodaja, заменуje itd.

Hvalevredna v tem sestavku je tudi terminologija živalskih bolezni, ki se popolnoma sklada s tisto, ki je ustanovljena v živinozdravilskih naših knjigah in se tako razprostira v tehničnih izrazih enoličnost, ki nam je prav živa potreba. „Nekaj o papirji in njegovej zgodovini“, „o živežu“, „o selitvah v naravi“, „o drenaži“ itd. so lepo izdelani, deloma prav praktični sestavki Mačkov, Gabronov, Gorenčev, Papežev itd. Še posebno všeč pa nam je marljivega in mnogoizvedenega izdatelja spis o srenjskem opraviteljstvu pod naslavom „Županovače“. Ta sestavek bode dobro došel vsem županom našim, ker jim kaže lahko pot, kako se po slovenski more uredovati v pisarnicah in zborih županijskih. V izgled je od konca do kraja popisana seja, ki jo je sklical župan; tu se vidi, kako župan sejo vodi, kako tekó pomenki, kako se delajo sklepi in se piše zapisnik. — Da ne delamo veliko besedi, rečemo tedaj le to: kdor koli si kupi „Čitavnico“, naj je v ptuji ali v domači suknji, star ali mlad, vsak dobí za poduk in kratek čas toliko berila v njej, da bo izdatelju razuntistih 6 desetíc, ktere veljá zvezek, jih še 6 rad povrh poslal v Herbersdorf, pošta Wildon na Štajarskem, da mu brž pošlje prihodnji zvezek. — Zastavica pa nam je nekaka prememba v pisavi 2. zvezka memo prvega. Da je r zgubil v tem zvezku pravico samoglasnika, nam je žal že zato, da bojo še vprihodnje nekteri Slovenci soglasno z Nemci gospoda izdatelja napačno imenovali Gäršak, ne pa Gršak, kakor je pravo. Res prav ima naš Navratil, ki je o tej priliki rekel, da „navada je železna srajca.“ Al to le memogredé, ker nam je vsikdar jedro več kot luščina.

* *Slovenska Vila.* — Pod tem naslovom so ravnokar prišle na svetlo izvirne povesti, novele, balade, romance in pesmi. V Ljubljani natisnil Jož. Blaznik. — Drugi pot več o tej zabavni knjižici.

Zabavno berilo.

Podgrobje.

Narodna pripovedka.

(Konec.)

Bilo je zopet v nedeljo popoldan. Oče Ljudmilin sedel je v svoji sobi za hrastovo mizo, čitaje v veliki knjigi; deklica pa z naslonjeno glavo ob komolec zamišljena je sedela poleg malega okenca. Oči so ji kakor v žalnih sanjah počivale na onem nepozabljivem mestu, kjer sta se bila z Vidom zadnjič ločila. Vse je bilo tiho v osamljeni sobi. Hipoma zaslišijo se hitri koraki po dvorišču. Prihodnik zamigne prek okna; — devojka radostno skoči na noge, — vrata se odpro, — mlad zal mladeneč stopi v sobo, — oči njihove radosti zablíšče — in pozabivša vsega krog sebe objameta se dolgo ločena draga.

Oče Ljudmilin debelo gleda nepričakovani prizor. Nagrbančeno čelo in tamni ostri pogledi razodevali so nezadovoljnost njegovo in hudi srd.

„Kaj hočete, gospod, pri meni?“ — zareži stavec z ostrim glasom, stopivši k Vidu — „česa iščete v mojem samotnem domu? Jez sem krvnik in to je moja hči.“ To izgovorivši prime Ljudmilo za roko ter strga jo iz naročja mladenčevega. Al deklica, kakor da ne bi mogla se prebuditi iz svojih sanj, pade solzé očetu okoli vrata. Obadva izpovesta zdaj očetu ljubezen svojo. Al srd in žalost pokazali ste se na ledenem njegovem licu. Vsaka njegova beseda bila je oster nož, ki jima v srci reže; vsaki pogled njegov strela, ki skončuje njune sladke upe. — Ostro pokara on mladenča, kazaje mu prepad, v kterege sebe in hčerko njegovo postavlja. Predstavlja Vidu njegove stariše, svet, prihod-